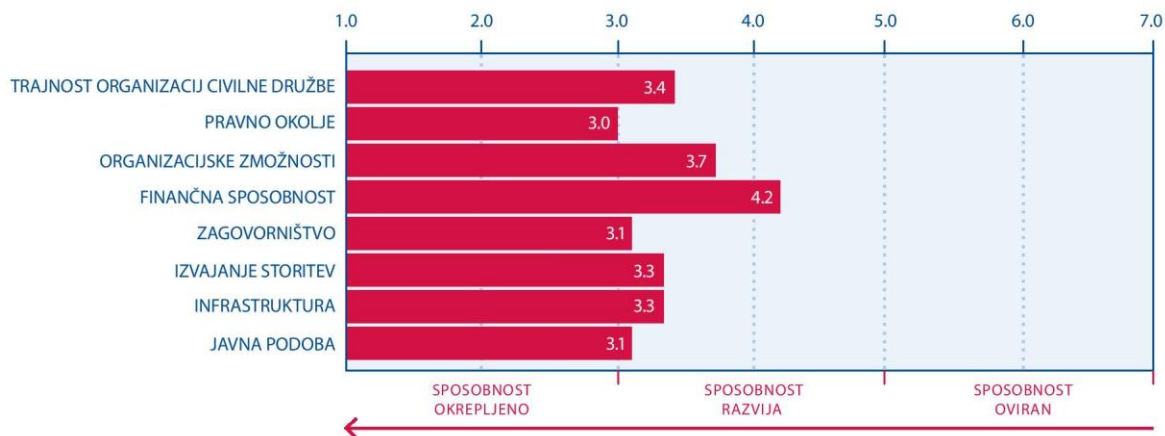

2017 TRAJNOST ORGANIZACIJ CIVILNE DRUŽBE: 3.4

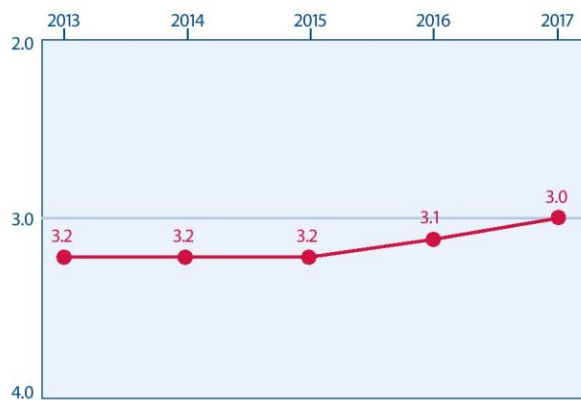
Politična situacija v Sloveniji je bila v letu 2017 relativno stabilna. Gospodarski kazalniki v državi so se izboljšali, zato je vlada ukinila mnoge varčevalne ukrepe, kar je privedlo do povišanja nekaterih socialnih transferjev (med drugim za študente in družine), plač v javnem sektorju in javnega financiranja določenih storitev organizacij civilne družbe, med drugim na področju socialne zaščite.

Trajnost CDO se je v letu 2017 nekoliko izboljšala, saj je bilo na področjih pravnega okolja, finančne sposobnosti, zagovornišтва in infrastrukture opaziti ugoden razvoj. Čeprav se temeljna zakonodaja, ki ureja registracijo in delovanje CDO, ni spremenila, je bilo čez leto stopilo v veljavo več manjših zakonodajnih sprememb, s katerimi se je izboljšalo pravno okolje za CDO. Povečali so se skupni prihodki CDO in javna sredstva za sektor. Poleg tega je bilo sprejetih več izboljšav za postopke javnega financiranja programov CDO tako na nacionalni kot lokalni (občinski) ravni. Vseeno pa finančna sposobnost CDO še vedno ni zadostna, da bi lahko zagotovila dolgoročno preživetje in razvoj programov CDO. Civilnodružbene organizacije so aktivno sodelovale pri sprejemanju odločitev in čez leto izvedle več uspešnih široko zasnovanih zagovorniških akcij. Infrastrukturne podporne organizacije (ISO) so povečale število usposabljanj in drugih storitev, ki jih zagotavljajo lokalnim CDO, in tako izboljšale podporno infrastrukturo za sektor.

Organizacijske sposobnosti so večinoma ostale nespremenjene. Zagotavljanje storitev se ni bistveno spremenilo, čeprav je v sektorju prisotno vse boljše zavedanje pomena raznolikega in prožnega zagotavljanja storitev za dolgoročno sposobnost preživetja CDO. Javna podoba sektorja pa je nekoliko trpela zaradi negativnega poročanja medijev o okoljskih CDO, ki so bile skeptične do postopka sprejemanja okoljskih dovoljenj za izjemno odmevno tujo investicijo. Vseeno nič ne nakazuje, da bi omenjeni dogodek lahko imel dolgoročne posledice na splošno podobo sektorja, poleg tega pa so CDO imele tudi korist od precejšnjega obsega ugodnega poročanja čez leto.

Glede na analizo, ki jo je izvedel Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (CNVOS), je bilo ob koncu leta 2017 v Sloveniji registriranih več kot 27.650 NVO, kar vključuje okrog 24.160 društev, 3.240 zasebnih

zavodov in 259 ustanov¹. Sicer niso vse organizacije aktivne, vendar je za leto 2016 oddalo letna poročila 96 odstotkov vseh organizacij, vpisanih v register. Registriranih je tudi 254 socialnih podjetij, čeprav dosti več podjetij deluje v socialni obliki, ne da bi bila registrirana kot takšna.

PRAVNO OKOLJE V SLOVENIJI

postopek krajši od enega meseca in zelo ugoden, saj navadno stane manj kot 100 evrov. Kljub temu pa se CDO še vedno ne morejo registrirati prek spleta.

Zakonodaja je jasna glede vpliva države na delovanje CDO. Registracijo je mogoče zavrniti le pod točno določenimi pogoji, kot sta na primer zasledovanje dobička ali nezakonita dejavnost kot izključni namen delovanja CDO. Jasna pravila določajo, kdaj lahko država zamenja člane upravnega odbora ustanove, na primer, če odbor ne izpolnjuje pravnih ali zakonskih obveznosti. CDO morajo predložiti letna poročila in so lahko ukinjena, če tega ne storijo dve leti zapored. Zakon ščiti CDO pred ukinitvijo iz političnih ali samovoljnih razlogov. CDO so lahko kritične do države in se lahko vključujejo v kakršno koli zagovorniško dejavnost ali razpravo.

Organizacije s statusom delovanja v javnem interesu imajo določene privilegije, kot sta dostop do brezplačne pravne pomoči in možnost prejemanja donacij posameznikov od njihove dohodnine. Za pridobitev statusa v javnem interesu mora CDO biti aktivna vsaj dve leti, njene dejavnosti pa morajo biti dostopne vsem, ne le njenim članom. Zakonodaja, ki ureja posebna področja, kot so kultura, šport in okolje, opredeljuje dodatne kriterije. Dolgoletna težava s statusom v javnem interesu je v tem, da društva lahko status pridobijo ne glede na svojo programsko usmeritev, medtem ko ga ostale vrste CDO pridobijo le, če so aktivne na določenih področjih, in sicer v skladu z zakonodajo, ki velja za določen sektor. Ko bo v veljavi novi zakon o NVO, bodo ti diskriminatorni pogoji odpravljeni.

Odkar so decembra 2017 sprejeli spremembe Zakona o davčnem potrjevanju računov, lahko CDO izbirajo ali želijo za potrjevanje gotovinskih plačil računov uporabljati elektronske davčne blagajne, ali pa takšne račune naknadno ročno potrjevati s pomočjo posebne aplikacije na spletni strani davčnega organa. Ker so nakup davčne blagajne, potrdila in zagotavljanje nemotene internetne povezave (celo pri dogodkih na prostem) za manjše CDO predstavljali precejšnje breme, je to pozitiven premik.

¹ CNVOS je v letu 2017 spremenil metodologijo, ki jo uporablja za evidentiranje CDO, v okviru česar so izključili zavode, društva in ustanove, katerih ustanovitelj je država, občina ali drug javni subject.

PRAVNO OKOLJE: 3.0

Pravno okolje, ki ureja sektor CDO, se je v letu 2017 rahlo izboljšalo, večinoma po zaslugi čez leto sprejetih manjših zakonodajnih sprememb, ki so odpravile določena upravna bremena za CDO in uvedle višja vnaprejšnja nakazila javnih sredstev, do katerih so CDO upravičena.

Temeljna zakonodaja, ki ureja registracijo in delovanje CDO ter vključuje Zakon o družtvih,

Zakon o zavodih in Zakon o ustanovah, se v letu 2017 ni spremenila. Društva se registrirajo pri lokalni upravni enoti, zasebni zavodi na sodišču, ustanove pa pri pristojnem ministrstvu. Za vse te pravne osebe je

Do ugodnega razvoja je prišlo tudi v primeru Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2018 in 2019, s katerim se je za subvencije v višini do 20.000 evrov znesek, ki ga javni financerji lahko plačajo vnaprej, povišal iz 30 na 70 odstotkov projekte vrednosti.

Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma, ki je v veljavi od leta 2017, pa je povečal upravno breme za CDO, saj morajo zdaj podatke o dejanskih lastnikih² vnašati in posodabljati v posebnem registru, kazni za kršitve pa so visoke (od 6.000 evrov dalje).

Davčna obravnava CDO je še vedno precej neugodna. Davčne olajšave za donacije pravnih oseb so le 0,5 odstotkov. Posamezniki lahko donirajo 0,5 odstotka plačane dohodnine organizacijam v javnem interesu, sindikatom ali političnim strankam. Donacije in dotacije, ki jih prejmejo CDO, niso obdavčene, njihovi prihodki iz gospodarske dejavnosti pa so obdavčeni po enakih stopnjah kot v primeru gospodarskih družb.

CDO se lahko potegujejo za javna naročila in izvajajo gospodarsko dejavnost enako kot druge pravne osebe.

Podporne organizacije, kot je Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (CNVOS) na nacionalni ravni, dvanajst regionalnih stičišč CDO in Pravno informacijski center nevladnih organizacij še naprej nudijo brezplačno pravno pomoč CDO.

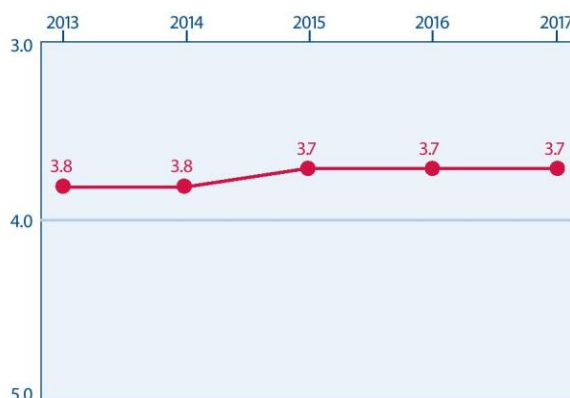
ORGANIZACIJSKE ZMOŽNOSTI: 3.7

Organizacijske zmožnosti se v letu 2017 niso bistveno spremenile. CDO še naprej tesno sodelujejo z lokalnim prebivalstvom in se odzivajo na njihove potrebe, hkrati pa uspešno pridobivajo prostovoljce in donacije. CDO so pri tem posebej uspešne, kadar se odzivajo na krize ali najbolj pereče lokalne težave.

CDO imajo jasno definirana poslanstva, ki so sestavni del njihovih ustanovitvenih aktov, vendar pa mnogim še vedno manjkajo podrobni strateški načrti. Razlog za to je v tem, da večina organizacij še vedno težko pridobi zadostna sredstva za tekoče poslovanje. zato je strateško načrtovanje zanje maj prednostno. Vseeno pa

udejstvovanje CDO v programih organizacijskega razvoja, ki jih nudijo regionalna stičišča CDO, nakazuje, da se CDO vse bolj zavedajo pomena različnih vidikov organizacijskega razvoja, vključno s strateškim načrtovanjem.

V skladu z temeljno zakonodajo za CDO morajo biti strukture upravljanja jasno določene v ustanovitvenih aktih CDO. Upravni odbori običajno niso vpleteni v vsakodnevno delo organizacij, temveč opravljajo naloge upravljalnih in nadzornih organov, njihova strateška vloga pa se nanaša le na potrjevanje ali zavračanje letnih načrtov, ki jih pripravi direktor ali predsednik organizacije.

ORGANIZACIJSKE ZMOŽNOSTI V SLOVENIJI

² V skladu z Evropsko direktivo (EU) 2015/849 dejanski lastnik pomeni vsako fizično osebo oziroma osebe, ki končno posedujejo ali nadzirajo stranko in/ali fizično osebo oziroma osebe, v imenu katerih se izvaja transakcija ali opravlja dejavnost. Slovenska zakonodaja pri izvajanju te direktive navaja, da v primeru zavodov, društev in drugih nepridobitnih organizacij (z izjemo ustanov) velja pravna fikcija, da je dejanski lastnik zakoniti zastopnik omenjene civilnodružbene organizacije. CDO morajo zato v register kot dejanske lastnike vnesti svoje zakonite zastopnike.

Čeprav je odstotek aktivnega prebivalstva, ki je zaposleno v sektorju, še vedno nizek in znaša samo 0,82 odstotka (in se je v primerjavi z 0,79 odstotka v letu 2016 povečal), se zaposlenost v sektorju še naprej povečuje. Najnovejši podatki, ki jih ima CNVOS, kažejo, da se je zaposlenost v sektorju povečala za 300, kar pomeni 4-odstotno rast. Število ljudi, zaposlenih v društvih, ki imajo med vsemi vrstami CDO v povprečju najmanj zaposlenih, se je povečalo za 5 odstotkov. Okoljske organizacije pa so med letom utpele precejšnje zmanjšanje zaposlenih zaradi precejšnjih znižanj javnih sredstev in zamud pri financiranju.

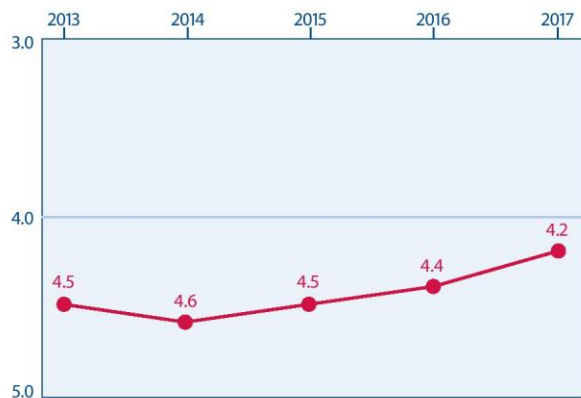
Od poletja 2017 je v veljavi nov vladni program, ki zagotavlja dotacije za zaposlovanje v sektorju CDO. Zagotovljen je znesek 1,2 milijona evrov, predvidoma za 130 zaposlenih. A pogoji za pridobitev dotacij so bili za večino CDO prezahtevni. Največja težava je bila v tem, da je dotacija pokrila le del celotne plače za zaposlenega – v povprečju manj kot polovico – večina CDO pa je imela težave z zagotavljanjem sredstev za preostali del plače za zaposlitev, ki mora trajati vsaj petnajst mesecev. Posledično so v prvih treh mesecih programa razdelili manj kot 9 odstotkov možnih dotacij. Če denar navsezadnje ne bo porabljen, to lahko ogrozi podobne pobude v prihodnje, saj bi lahko vlada neustrezno sklepala, da CDO dotacij ne potrebujejo.

Po poročilu Ministrstva za javno upravo za leto 2016 je v omenjenem letu 307.262 prostovoljcev opravilo 10.6054.18 ur prostovoljskega dela v 1.307 organizacijah, ki so registrirane kot prostovoljske. Pri tem je zanimivo, da se je v zadnjem letu kljub 30 odstotnemu porastu registriranih organizacij in izjemnem porastu v številu registriranih prostovoljcev (iz 96.822 leta 2015 na 307.262) število ur prostovoljskega dela dejansko zmanjšalo za 272.942³. Vseeno pa je treba poudariti, da ti podatki ne kažejo celovite slike prostovoljstva v sektorju, saj mnoge CDO, kjer delujejo prostovoljci, niso registrirane kot prostovoljske organizacije. Glede na svetovni indeks dobrodelnosti je v letu 2016 32 odstotkov vprašanih v Sloveniji odgovorilo, da so v letu 2016 sodelovali v prostovoljski akciji, kar predstavlja 2-odstotni upad glede na leto 2015.

CDO so dobro opremljene z informacijsko in komunikacijsko tehnologijo (IKT). Večina organizacij kot svoj glavni komunikacijski kanal uporablja družbene medije, še posebej Facebook in Twitter.

FINANČNA SPOSOBNOST: 4.2

³ Glede razlogov za te trende ni bilo nobenih raziskav, a število prostovoljskih ur se je najbolj zmanjšalo na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin (52-odstotni upad glede na 2015 in 73-odstotni upad glede na 2014). V skladu s tem bi lahko prepričljivo zatrдили, da se je število prostovoljskih ur povečalo ob vrhuncu begunske krize in naravnih katastrof, od tedaj pa se je spet zmanjšalo. Druga možna razlaga je, da so na novo registrirane prostovoljske organizacije manjše in zato nimajo velikega števila prostovoljskih ur, temveč številne člane oz. prostovoljce, ki delajo občasno.

FINANČNA SPOSOBNOST V SLOVENIJI

dolgoročno vzdržnost.

CDO so leta 2017 lahko dostopale do naraščajoče količine sredstev v okviru Evropske finančne perspektive (2014–2020), ki se je sprva srečevala s precejšnjimi zamudami. Organizacije so lahko zaprosile za financiranje programov na področjih varovanja naravne in kulturne dediščine, trajnostnega turizma, varovanja okolja, nizkoogljičnega gospodarstva, učinkovite rabe virov, socialnega aktiviranja, mladinskega dela, kulture, storitev za ljudi s posebnimi potrebami in drugih. Povečanje evropskih sredstev je spremljalo tudi povečanje sredstev iz državnega proračuna. Tako so na primer CDO na področju zdravstva lahko koristila ugodnosti obsežnega večletnega programa nepovratnih sredstev. Po drugi strani pa je bila prizadeta finančna sposobnost okoljskih organizacij, saj v letu 2017 ni bilo državne podpore za okoljske programe, kar je mogoče pripisati zamudam, ki so jih povzročile menjave vladnega subjekta, odgovornega za financiranje tovrstnih programov.

Izboljšali so se tudi postopki, ki se uporabljajo pri javnih razpisih, saj postopoma postajajo vse transparentnejši, administrativno vse manj zahtevni ter bolj prilagojeni dejanskemu stanju v CDO in njihovim programom. Tako so na primer zakonske spremembe omogočile, da lahko prejemniki manjših dotacij (do 20.000 evrov) vnaprej prejmejo do 70 odstotkov celotne vrednosti projekta namesto prej veljavnih 30 odstotkov. Poleg tega so za številne pozive, ki se financirajo v okviru strukturnih skladov EU, začeli uporabljati poenostavljene stroške (npr. standardne urne postavke), na podlagi česar se poenostavi poročanje in zmanjša upravno breme za CDO, ki prejmejo finančno podporo. Tudi na lokalni ravni je bilo pri izvajanju javnih razpisov opaziti določene pozitivne prakse, kot je povečana uporaba vnaprejšnjih plačil, zagotavljanje več večletnih dotacij in vpeljevanje poenostavljenih in transparentnejših postopkov javnega financiranja. Delno je to tudi rezultat zagovorniških prizadevanj CNVOS in regionalnih središč v zadnjih nekaj letih.

Še vedno je prisoten razkorak v financiranju zagovorniških organizacij in CDO, ki so izvajalci storitev, saj je tako na državnem kot lokalnem nivoju zagovorniškimi dejavnostim namenjenih zelo malo javnih razpisov. Ker so slovenske zagovorniške organizacije večinoma majhne, največkrat niso upravičene do prijav na programe EU.

Večje in inovativnejše kampanje za zbiranje prispevkov so še vedno redke, vseeno pa je bilo čez leto izvedenih nekaj uspešnih tovrstnih spletnih kampanj. Tako je na primer program Botrstvo Zveze prijateljev mladine izvedel kampanjo za zbiranje prispevkov Čarobna zima, v okviru katere so v prazničnem času zbirali prispevke za otroke iz revnih družin. Zavod Pod črto, neprofiten medij za raziskovalno novinarstvo, je s stalnim zbiranjem prispevkov uspešno zbral donacije posameznikov za svoje nadaljnje delo.

Finančna sposobnost CDO se je v letu 2017 izboljšala. Glede na najnovejše podatke, ki jih je zbral CNVOS, se je skupni prihodek v sektorju v letu 2016 povečal za približno 2,5 odstotka, kar je skladno s trendom zadnjih nekaj let. Povečalo se je tudi javno financiranje CDO, le da je razlika manjša (1 odstotek), kar nakazuje, da drugi viri financiranja, kot so donacije in gospodarska dejavnosti, pridobivajo na pomembnosti. Vseeno pa javni viri ostajajo najboljšežnji vir financiranja sektorja, saj predstavljajo 36,16 odstotkov skupnega prihodka CDO. Čeprav viri financiranja CDO postopoma pridobivajo na raznolikosti, pa razpršenost še ni dosegla stopnje, ki bi zagotovila

Po podatkih svetovnega indeksa dobrodelnosti za leto 2016 je le 32 odstotkov vprašanih v Sloveniji poročalo, da so v letu 2016 darovali dobrodelnim organizacijam, kar je precejšnje znižanje v primerjavi z 41 odstotki v letu 2015. Možna razlaga je, da se sposobnost CDO za pridobivanje podpore navadno okrepi v času hudih kriz, kot so naravne katastrofe ali velik pritek migrantov. Za razliko od predhodnih let v letu 2017 takšnih kriz ni bilo. Vseeno pa donacije, povezane s posebnimi vzroki, navadno nimajo večjega vpliva na dolgoročno finančno vzdržnost človekoljubnih organizacij.

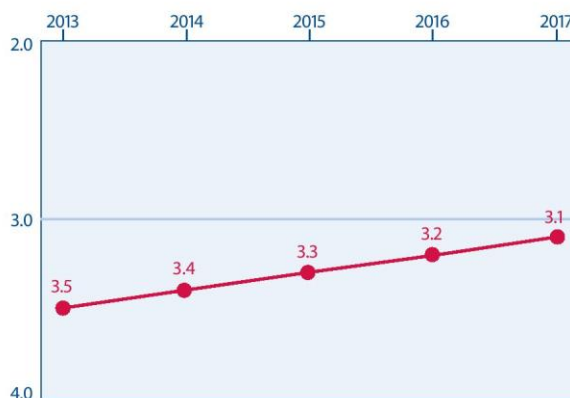
Število posameznikov, ki del dohodnine namenijo organizacijam s statusom v javnem interesu, se je več let komajda povečevalo (povprečno za 4 odstotke), v letu 2016 pa so se skupna sredstva, pridobljena na podlagi tega mehanizma, povečala za 15 odstotkov, in sicer iz 4,0 milijonov evrov v 2015 na 4,6 milijona evrov v 2016. To rast je mogoče delno pripisati širši spletni promocijski kampanji, ki jo je izvedla nacionalna mreža CNVOS. Donacije pravnih oseb so se prav tako nekoliko povišale, in sicer iz 24,5 milijona evrov v 2015 na 24,8 milijona evrov v 2016.

CDO morajo slediti jasnim računovodskim pravilom, ki se razlikujejo glede na tip in velikost organizacije. Vse CDO morajo na AJ PES oddati letna poročila, ki jih sprejme njihovo upravljavsko telo, in večina organizacij to naredi pravočasno. Revizija CDO ni obvezna, razen če gre za društva s prihodki, višjimi od enega milijona evrov. Mnoge CDO letna poročila objavijo na svojih spletnih straneh.

ZAGOVORNIŠTVO: 3.1

Zagovorništvo se je v letu 2017 nekoliko izboljšalo.

CDO lahko izvajajo širše osnovane zagovorniške kampanje, kakršnih je bilo leta 2017 precej uspešno izvedenih. Eno pomembnejših je organizirala koalicija zdravstvenih organizacij, ki je sodelovala pri pripravi novega Zakona o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov. Izvedli so več različnih zagovorniških dejavnosti, da bi dosegli ohranitev strogega nadzora na tem področju. Poleg tega so z vlado dosegli dogovor o nadaljnjem financiranju in tako ohranili vlogo CDO na tem področju.

ZAGOVORNIŠTVO V SLOVENIJI

CDO so tudi na drugih področjih aktivno sodelovale v odločanju. Tako so bile na primer določene organizacije članice delovnih skupin, ki so pripravljale Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami, v katerem so opredeljene pravice otrok s posebnimi potrebami in njihovih družin na področju zdravstva in vseh drugih potrebnih storitev, ter Zakon o tujcih. Organizacije, ki so aktivne na področju človekovih pravic, so uspešno podpirale Rome pri pritožbah na Ustavno sodišče glede vladnih sklepov o rušenju hiš v romskih naseljih.

Mnoge organizacije, ki se ukvarjajo z zagovorništvom, so sposobne z oblikovalci politik vzpostaviti neposredno komunikacijo. Druge organizacije, ki se tradicionalno posvečajo predvsem zagotavljanju storitev, prav tako krepijo svojo dejavnost na področju zagovorništva in se postopoma navajajo na koncept lobiranja. To še posebej velja za manjše organizacije. Tako so na primer določene manjše organizacije, ki so se prej osredotočale na zagotavljanje storitev beguncem, v zadnjem času okrepile svoje zagovorniške sposobnosti, zato so zdaj sposobne samostojno izvajati določene dejavnosti zagovorništva, ne da bi se pri tem zanašale na večje partnerje. CDO, ki delajo z Romi, so

bile aktivne v procesu priprave sprememb in dopolnitev Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji, ki opredeljuje status in posebne pravice romske skupnosti. Pripravile so komentarje k osnutku zakona in se pojavljale v medijih.

Odprtost in dostopnost vlade pri sprejemanju odločitev je mogoče še izboljšati. Glede na spremljanje, ki ga izvaja CNVOS, vlada v 59 % primerov še vedno krši roke za posvetovanje, kar pomeni, da ne organizira posvetov, postavi prekratke roke ali pa teh sploh ne določi. CDO, ki se posvečajo zagovorništvu, se v postopku posvetovanja srečujejo tudi z drugimi težavami. Tako na primer vlada posvetovanj v splošnem ne organizira, dokler osnutek zakona ni že pripravljen, kar omejuje vpliv javnosti. Poleg tega za osnutke zakonov ne pripravi kratkih povzetkov v preprostem jeziku, kar javnosti otežuje razumevanje predlaganih rešitev kot tudi utemeljitev ter stroškov in koristi, ki se nanašajo nanjo.

V letu 2017 se je nadaljeval postopek priprave Zakona o nevladnih organizacijah, kar je ključni zakon za sektor CDO, in Strategije razvoja nevladnega sektorja in prostovoljstva. Potem ko je leta 2015 delovna skupina, ki je vključevala mnoge pravne strokovnjake in predstavnike sektorja CDO, pripravila prvi osnutek, je Ministrstvo za javno upravo v letih 2016 in 2017 v okviru vlade uskladilo osnutek zakona. Proti koncu leta 2016 in v letu 2017 so sledili javni posveti glede osnutka. Leta 2017 so CDO vlagale predloge in lobirale za izboljšave osnutka, posebej glede ukrepov financiranja CDO, ki so bili iz osnutka pred tem umaknjeni. Do konca leta osnutek zakona v parlamentu še ni bil sprejet, večinoma zaradi drugih zakonodajnih prioritet.

Udeležba CDO v procesih odločanja na lokalni ravni se postopoma izboljšuje. Leta 2017 je delovna skupina, ki so jo sestavljali predstavniki CDO, Skupnosti občin Slovenije in Ministrstvo za javno upravo, objavila *Smernice za vključevanje občanov in drugih zainteresiranih skupin v procese odločanja v občini* in organizirala več skupnih promocijskih aktivnosti, da bi občine spodbudila k uporabi teh smernic. Regionalna stičišča, CNVOS in Skupnost občin so v nadaljnjem sodelovanju predstavljali najboljše prakse javnega financiranja programov CDO na lokalni ravni.

IZVAJANJE STORITEV V SLOVENIJI

IZVAJANJE STORITEV: 3.3

Izvajanje storitev CDO se v letu 2017 ni bistveno spremenilo. CDO še naprej ostajajo prepoznavni ponudniki javnih storitev na najrazličnejših področjih, kot so socialna pomoč, kultura, šport, pripravljenost in odziv na nesreče, preprečevanje požarov in varstvo okolja.

Čeprav se raznolikost produktov in storitev, ki jih zagotavljajo CDO, v letu 2017 ni bistveno spremenila, je bilo opaziti določen potencial za širjenje. Tako je na primer Ministrstvo za zdravje naročilo raziskavo o CDO, ki so aktivne na področju zdravja. Z njo so želeli opredeliti predloge za oblikovanje ustreznega podpornega okolja CDO, aktivnim na področju zdravstvenega varstva, da bi

takšne organizacije lahko učinkovito delovale, in pripraviti strateško podlago za okrepljeno sodelovanje med Ministrstvom za zdravje in CDO, vključno z opredelitvijo javnih storitev, ki bi jih zagotavljale CDO.

Na področju zagotavljanja storitev socialne zaščite se je med letom pokazalo izboljšanje, ki ga večinoma lahko pripišemo povečanemu javnemu financiranju. Leta 2017 je bilo objavljenih več javnih razpisov za sredstva iz državnega proračuna in evropskih strukturnih skladov, s katerimi bi financirali različne socialne storitve, vključno z družinskimi in medgeneracijskimi centri. Čeprav ni podatkov o skupni vrednosti javnih razpisov oziroma financiranja, je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki je pomemben financer na področju družin in socialne zaščite, v letu 2017 CDO namenilo približno 2 milijona evrov več kot v predhodnih treh letih, kar je skoraj 10-odstotno povišanje.

CDO so leta 2017 razvile vrsto inovativnih storitev. Zlasti velja omeniti Forum za enakopraven razvoj (Forum FER), ki je izvedel projekt Pobeg in beg, namenjen poučevanju slovenske mladine o dejanski situaciji, s kakršno se srečajo migranti. Projekt je vključeval popotovanje kot simulacijo poti mladega begunca, ki je iz Afganistana tri mesece potoval v Slovenijo in pri tem prečkal sedem držav. Organizacija Global Education Network Europe je projektu dodelila svojo nagrado za inovativnost za leto 2017.

Večina CDO svoje storitve zagotavlja tudi drugim in jih ne omejuje na svoje članstvo. Proizvodi in storitve, ki jih zagotavljajo, odsevajo potrebe, prisotne v skupnostih in med lokalnim prebivalstvom, ki o teh potrebah CDO tudi neposredno poročajo. CDO potrebe večinoma ocenijo na podlagi komuniciranja z lokalnimi skupnostmi prek družbenih medijev, vzdrževanja raznolikih omrežij v svojem lokalnem okolju in neposrednih pogovorov z uporabniki.

Program Botrstvo Zveze prijateljev mladine, ki zagotavlja denarno podporo revnim otrokom, ostaja med najuspešnejšimi programi za zagotavljanje storitev s Sloveniji. Leta 2017 so v okviru programa vpeljali novo kampanjo Čarobna zima, v okviru katere so uspešno zbirali dodatna sredstva.

CDO nudijo svoje proizvode in storitve, kot so delavnice, predavanja, treningi in svetovanja, drugim CDO, gospodarstvu in javnemu sektorju. Čeprav je mogoče najti primere uspešnega trženja, ki omogoča povrnitev celotnih stroškov takšnih storitev, CDO običajno ne izvajajo natančnih tržnih analiz, kar pomeni, da potencial za povračilo stroškov morda ni polno izkoriščen.

Slovenska vlada dejavno prepoznava pomen storitev, ki jih zagotavljajo CDO. Nacionalni programi in zakonodaja prepoznavajo CDO kot ponudnike storitev na mnogih področjih, kar se kaže v javnem financiranju kot podpori pri izvajanju omenjenih storitev. Na primer, Zakon o gasilstvu ureja prostovoljske gasilske brigade, ki so v Sloveniji registrirane kot društva in so odgovorne za izvajanje javnih gasilskih storitev. Zakon o socialnem varstvu in Zakon o duševnem zdravju izrecno prepoznavata CDO kot ponudnike storitev. Številne druge storitve, na primer na področju zdravja, socialne zaščite, športa in kulture, so sofinancirane iz javnih virov.

INFRASTRUKTURA: 3.3

Infrastruktura za podporo sektorju se je v letu 2017 rahlo izboljšala.

Infrastrukturne podporne organizacije, ki vključujejo nacionalne krovne mreže, regionalna središča NVO in različne vsebinske mreže, pokrivajo vse regije v državi in vsa področja delovanja. Med ključnimi tovrstnimi organizacijami so CNVOS, dvanajst regionalnih stičišč, Pravno-informacijski center nevladnih organizacij in Slovenska filantropija – Združenje za promocijo prostovoljstva. Infrastrukturne podporne organizacije so dobro uveljavljene in prepoznane tako med CDO kot tudi državnimi in lokalnimi oblastmi. Civilnodružbenim organizacijam po vsej državi glede na njihove potrebe in stopnjo razvoja zagotavljajo različne storitve, kot so informiranje, usposabljanje, svetovanje in

tehnična podpora. Obstajajo tudi številne vsebinske mreže CDO, ki se med drugim osredotočajo na področja kulture, urbanističnega načrtovanja, okolja in prostovoljstva, poleg tega pa še mreže upokojenskih društev, planinskih društev, gasilskih društev in invalidskih društev. Vsebinske mreže se večinoma financirajo iz članarin in javnih sredstev, medtem ko se CNVOS, regionalna stičišča in štiri vsebinske mreže financirajo iz Evropskega socialnega sklada.

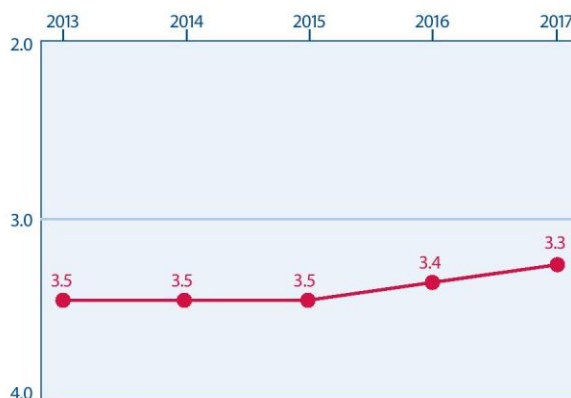
Lokalne razvojne fundacije (LRF) še vedno niso dobro razvite. Mnoge organizacije, ki so bile kot LRF registrirane pred desetimi leti, še vedno delujejo, vendar sredstev ne zbirajo in razdeljujejo več, novih tovrstnih organizacij pa je zelo malo.

V letu 2017 so številne koalicije nadaljevale s sodelovanjem na različnih področjih, kot so migracije, socialna zaščita in zdravje, in tako še naprej kažejo okrepljeno zmožnost deljenja informacij in skupnega prizadevanja za interese sektorja. CDO, ki so dejavne na področju migracij, so se v tem letu prav tako povezale in izvajale skupno strateško načrtovanje.

CNVOS in regionalna stičišča nudijo vrsto brezplačnih usposabljanj, ki pokrivajo vsa pomembnejša področja razvoja CDO, vključno s strateškim načrtovanjem, kadrovskim upravljanjem, zbiranjem sredstev, projektnim upravljanjem, lobiranjem in odnosi z javnostjo. V letu 2016 so infrastrukturne podporne organizacije na podlagi financiranja iz Evropskega socialnega sklada prek Ministrstva za javno upravo začele izvajati nove programe za razvoj zmogljivosti in jih v letu 2017 dodatno razširile. V okviru teh programov nudijo celovito podporo CDO, izbranim zaradi njihovega potenciala. Infrastrukturne podporne organizacije v tesnem sodelovanju CDO pomagajo pri analizi njihovih dejanskih potreb in potencialov ter zanje ustvarjajo programe po meri, ki zasledujejo celovit organizacijski razvoj in razvoj na področju zagovorništva.

Partnerstva med CDO in drugimi sektorji se krepijo. Vzpostavlja se več in več medsektorskih koalicij, pri čemer pobuda ne prihaja le od CDO, temveč tudi iz drugih sektorjev, kot so občine, podjetja in ministrstva. Takšen primer je bil projekt APPLAUSE s ciljem uporabe invazivnih rastlin za izdelavo papirja. V tem se kaže dejstvo, da so številne CDO povečale svojo prepoznavnost in zdaj veljajo za dragocene partnerje, delno na podlagi svoje strokovnosti in delno na podlagi edinstvenih povezav z lokalnim prebivalstvom.

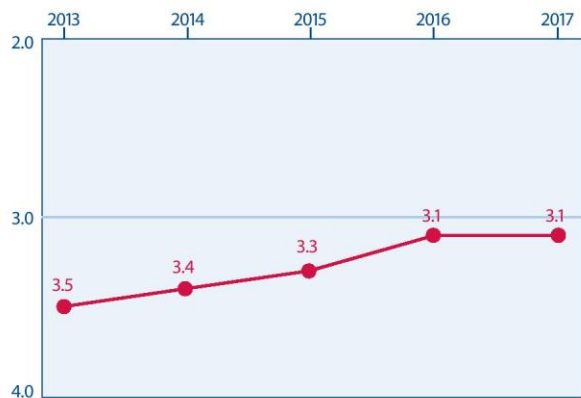
Leta 2017 je bilo v okviru partnerstev med podjetji in CDO izvedenih več uspešnih in ustvarjalnih kampanj s področja trženja z dobrim namenom. V partnerstvu med verigo supermarketov in Paraolimpijskim komitejem so izvedli več dejavnosti, s katerimi so promovirali športne programe za invalide. Lokalno šteje je pobuda ponudnika restavracije z burgerji, ki glede na glasove obiskovalcev zagotovi donacijo izbrani lokalni CDO. Plaktivat je pobuda oglaševalske agencije, v okviru katere na natečaju izberejo projekte ali kampanje CDO, jim zagotovijo sredstva za tisk in oglasni prostor za urbane plakate.

INFRASTRUKTURA V SLOVENIJI

JAVNA PODOBA: 3.1

Javna podoba CDO se v letu 2017 ni bistveno spremenila.

JAVNA PODOBA V SLOVENIJI

povečanje donacij za različne CDO. Večina medijskega poročanja čez leto je bila pozitivna, zahvaljujoč temu pa se izboljšuje razumevanje in podpora javnosti.

Kljub temu je bilo v letu 2017 precej tudi negativnega poročanja o sektorju, in sicer v zvezi z izjemno odmevno morebitno investicijo tujega podjetja, ki je želelo zgraditi lakirnico avtomobilov, glede na načrte pa naj bi s tem ustvarilo vsaj 400 delovnih mest. Okoljske CDO s statusom delovanja v javnem interesu imajo pravico biti udeležene v postopkih pridobivanja okoljskih dovoljenj in lahko vlagajo pritožbe, če verjamejo, da je v postopku izdaje dovoljenja prišlo do pomanjkljivosti. V tem primeru je slovenska vlada tujemu investitorju obljubila nerealno časovnico, v kateri ni bil ustrezno upoštevan čas, potreben za izdajo okoljskega dovoljenja, vključno s pravico CDO do poseganja v postopek. Zaradi strahov, da se investitor ne bi odločil zgraditi lakirnice, so bile CDO predmet obsežnega negativnega poročanja kot tudi negativnih izjav politikov in lokalnega prebivalstva na družbenih medijih, ki so CDO prikazovale kot hujskače, ki prekomerno ovirajo gospodarski razvoj ali so za to celo plačani. V okviru tega so pred sedeži okoljskih CDO celo potekali javni protesti. Tudi minister in vladni uradniki so skušali vplivati na CDO z vabili na sestanke in drugimi metodami.

CDO so izražale strahove, da bo ta dogodek vplival na javno podobo celotnega sektorja, saj so mediji pri svojem poročanju izraz "nevladne organizacije" pogosto uporabljali z negativno konotacijo. Vseeno pa imajo določene CDO, kot so gasilska društva, manjša lokalna društva in človekoljubne organizacije, še vedno pozitivno javno podobo. Nekaj mesecev po dogodku ni bilo opaziti, da bi se javno dojemanje CDO bistveno spremenilo.

Primer lakirnice je jasno pokazal, da imajo CDO še vedno precej manevrskega prostora za profesionalizacijo svojih dejavnosti na področju odnosov z javnostmi in mediji. Okoljske CDO se na primer niso učinkovito odzvale na usklajen napad nanje. Infrastrukturne podporne organizacije zato v svoje programe organizacijskega razvoja za CDO vključujejo dejavnosti, ki se osredotočajo na komunikacijske strategije in odnose z javnostmi.

Vlada in lokalne samoupravne skupnosti imajo na splošno pozitivno mnenje o CDO. Uprava na nacionalni ravni sodeluje s CDO v okviru izvajanja storitev in zagovorništva. Lokalna samouprava se na CDO v večji meri opira za izvajanje storitev in organizacijo lokalnih dogodkov. Še vedno je veliko možnosti izboljšav glede sodelovanja lokalne samouprave in CDO na področju zagovorništva, saj se organi lokalne oblasti pri sprejemanju odločitev pogosto še vedno ne posvetujejo s CDO.

Percepcija CDO v poslovnem sektorju je ravno tako večinoma pozitivna, kar se je leta 2017 pokazalo v obsežnem sodelovanju med podjetji in CDO v različnih projektih s področja trženja z dobrim namenom.

Osrednji mediji so v letu 2017 še naprej izdatno pokrivali CDO. Objave o CDO in njihovem delu so bile prisotne v vseh vrstah medijev – v tisku, na televiziji, radiu in spletu. Leta 2017 se je večina poročanja osredotočala na različne javnokoristne storitve, ki jih zagotavljajo CDO, manj pa je bilo poročanja o zagovorništvu in težavah, ki pestijo sektor kot tak, kot so financiranje, davčna vprašanja in zmogljivosti CDO. Kot pomembno izjemo velja omeniti kampanjo za promocijo davčnega mehanizma, v okviru katerega lahko posamezniki namenijo 0,5 odstotka svoje dohodnine upravičenim CDO. Ker je bila kampanja izjemno opazna, je vodila v

Pojavljajo se določene pobude za izboljšanje samourejanja in transparentnosti v sektorju, ki pa še niso široko sprejete. Čeprav je že bilo sprejetih nekaj kodeksov ravnanja v sektorju, kot na primer na področju socialnega varstva in organiziranega prostovoljstva, ti še niso preveč pogosti. Obstaja tudi več zakonskih zahtev, ki zagotavljajo določeno mero transparentnosti. Tako morajo na primer društva, teh je približno 90 % vseh NVO, oddati letna poročila, ki so potem objavljena na spletni strani AJPES. Nekatere CDO objavljajo letna poročila tudi na svojih spletnih straneh.

Disclaimer: *The opinions expressed herein are those of the panelists and other project researchers and do not necessarily reflect the views of USAID or FHI 360.*